

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНИХ МОВ

Кафедра китайської мови і перекладу

КОНЦЕПТ ВІЙНА В СУЧАСНОМУ КИТАЙСЬКОМОВНОМУ
ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Курсовий проєкт
з напряму підготовки
035.065.01 Мова і література (китайська)
студентки IV курсу, групи МЛКБ-1-21-40д.
Крячко Карини Олегівни

Науковий керівник:
к. філ. н., доцент кафедри
китайської мови і перекладу
Цимбал С. В

Київ – 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Основні поняття: концепт, дискурс, публіцистичний дискурс, китайськомовний публіцистичний дискурс	5
1.1 Поняття «концепт»	5
1.2 Поняття «дискурс»	9
1.3 Поняття «публіцистичний дискурс»	12
1.4 Поняття «китайськомовний публіцистичний дискурс»	15
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	19
РОЗДІЛ 2.	20
2.1 Концепт «війна» в китайськомовній картині світу	20
2.2 Вербалізація концепту «війна» сучасному китайськомовному публіцистичному дискурсі	25
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	39
ВИСНОВКИ	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	43
ДОДАТКИ	46

ВСТУП

Концепт «війна» в умовах сучасності виходить за межі традиційного розуміння як суто військового явища. У контексті глобальної кризи, коли війни стають невід'ємною частиною повсякденної реальності, особливого значення набуває їх висвітлення у медіа. У межах сучасної публіцистики вона стає не лише об'єктом опису подій, але й виступає важливим інструментом формування суспільної думки. Хоча ми живемо на одній планеті і новини часто мають спільний контекст, проте кожна країна подає інформацію для своїх громадян через призму власного бачення. У випадку Китаю, будучи відносно закритим для впливу західних медіа, він створює своє власне інформаційне середовище, яке формує уявлення громадян про війну.

Актуальність дослідження зумовлена потребою глибше зрозуміти, яким чином концепт «війна» транслюється в сучасному китайськомовному публіцистичному дискурсі, враховуючи численні військові конфлікти, що відбуваються в різних регіонах світу.

Ця робота також є актуальною для вивчення специфіки військової термінології та лексико-стилістичних особливостей публіцистичного дискурсу у Китаї в контексті сучасних конфліктів.

Об'єктом дослідження є концепт «війна» в сучасному китайськомовному публіцистичному дискурсі.

Предметом дослідження є лексичні та стилістичні особливості китайської мови, що виражають концепт «війна» в публіцистичному дискурсі.

Метою роботи є дослідження особливостей концепту «війна» в китайськомовних публіцистичних текстах, його формування та транслювання через китайські медіа.

Завданнями роботи є:

- визначити особливості концепту «війна» в сучасному китайськомовному публіцистичному дискурсі;

- дослідити лексико-семантичну структуру концепту «війна» в китайськомовному публіцистичному дискурсі;

- проаналізувати мовні засоби, що використовуються в китайському медіапросторі для передачі концепту «війна».

Матеріалом дослідження є китайськомовні тексти новинних стрічок інтернет-джерел, соціальних мереж та ЗМІ.

Методи використанні включають:

- Контент-аналіз для детального аналізу текстів з метою виявлення ключових термінів та мовних засобів, що відображають концепт «війна»;

- Дискурсивний аналіз для вивчення того, як через текст та його мову формується уявлення про війну;

- Статистичний аналіз для визначення частоти використання різних термінів, метафор та інших мовних елементів у публіцистиці;

- Семантичний аналіз для вивчення значень термінів, їхньої семантики та синтаксичних відношень.

Курсовий проєкт складається з вступу, двох розділів, висновків до кожного з них та списку використаної літератури.

РОЗДІЛ 1. Основні поняття: концепт, дискурс, публіцистичний дискурс, китайськомовний публіцистичний дискурс

1.1 Поняття «концепт»

Сучасна лінгвістика досліджує мову у взаємозв'язку з когнітивною діяльністю людини, що дало поштовх до появи когнітивної лінгвістики як окремого напрямку та було запропоновано ключовий термін, що вивчає взаємозв'язок мови, мислення та культури - концепт. Проте незважаючи на велику кількість наукових робіт у сфері лінгвістики, що присвячені дослідженню даного поняття, на даний момент не існує його усталеного визначення.

Науковці формулюють різні визначення концепту. У Лінгвістичному енциклопедичному словнику зазначено: «концепт (англ. concept - поняття; лат. concipere, conceptus - сенс, думка, поняття) - 1) оперативна змістовна одиниця пам'яті й поняттєвої системи, що об'єднує смисли, якими оперує людина в процесах мислення; 2) комплекс культурно зумовлених уявлень про предмет, що співвідноситься з поняттям, ментальним прообразом та ідеєю поняття» [8, с. 346-347].

З іншого боку, М. П. Кочерган зазначає, що: «...під концептом розуміють ментальний прообраз (нерозчленоване уявлення про об'єкт), ідею поняття і навіть саме поняття. Він має двоїсту сутність - психічну та мовну. З одного боку, це ідеальний образ, чи, точніше, прообраз, що уособлює культурно зумовлені уявлення мовця про світ, з іншого - він має певне ім'я у мові» [7, с. 152].

При вивченні концептів дослідники зазвичай орієнтуються на основні два підходи: когнітивний та лінгвокультурний.

При когнітивному підході концепт розглядається як комплекс певних знань та досвіду, що зберігаються в людській пам'яті. Окрім самого поняття воно також включає в себе емоції та образи, що пов'язані з ним [19, с. 129]. Головним завданням лінгвокогнітивістики постає дослідження зв'язку мови та думок та як концепти формуються й впливають на сприйняття світу. За даним підходом мова

та мислення тісно пов'язані, оскільки мовою ми не лише передаємо певну інформацію, але й виражаємо наше мислення.

У своїх дослідженнях О. М. Шевченко зауважує, що: «за лінгвокультурним підходом концепт - це базова одиниця культури, її концентрат» [19, с. 129]. Даний підхід дозволяє нам глибше зрозуміти, як мова пов'язана з культурою та як через мову передаються культурні знання та цінності.

Як зазначає М. М. Полюжин: «концепт як лінгвокультурне явище - це одиниця, призначення якої полягає в об'єднанні в єдине ціле наукових пошуків у галузі культури, свідомості й мовознавчих студій» [14, с. 217]. Аналіз концепту за лінгвокультурним підходом допомагає нам дослідити різноманітні культурні стереотипи, особливості світосприйняття різними народами та як мова змінюється разом із культурою.

Проаналізувавши когнітивний та лінгвокультурний підходи, можна зробити висновок, що вони є взаємопов'язаними, оскільки при когнітивному підході аналізуються процеси створення концептів, а в межах лінгвокультурного - вивчається їхня роль у культурі певного народу.

Окрім вищезгаданих підходів, дослідники виділяють також інші [19]:

- Логічний підхід, що зосереджується на логічних методах, аналізуючи концепти через визначення, класифікації та логічні зв'язки між поняттями, а не через мовні засоби.
- Семантико-когнітивний, що аналізує лексичне та граматичне значення слів з метою розуміння певного концепту.

Дослідження концептів у мові стало предметом багатьох праць когнітивістів, тому на сьогодні існує чимало різновидів концептуального аналізу. Спираючись на працю А. П. Мартинюк, концептуальний аналіз є фундаментальним методом дослідження, який дозволяє зазирнути вглиб мови та виявити приховані у ній концепти. Він реалізується через аналіз словникових дефініцій та контекстів вживання слів, що є важливим інструментом для дослідження мовної картини світу (МКС) [12, с. 50]. Мовна картина світу відображає певний народ, його уявлення про світ, що передані мовою, формуючи основу для процесів мислення,

оскільки за думкою Т. С. Босої, саме у них відображаються особливості кожної мови, які й створюють специфічну картину світу, притаманну певному етносу [3, с. 36].

Концепти утворюють єдину систему, що називають концептосферою, з яких складається концептуальна картина світу (ККС), де зберігаються знання, досвід результатів людської діяльності і процесів пізнання світу [13, с. 91].

Одним із засобів дослідження та аналізу концептів у мовознавстві є створення номінативного поля - сукупність мовних засобів, що представлені різними частинами мови та виражає певний концепт в рамках конкретного історичного періоду [6, с. 5].

Науковці пропонують розглядати номінативне поле концепту у вигляді ядра, приядерної зони, ближньої та дальньої периферії. Ядро концепту становить його ключова лексема; приядерна зона включає похідні мовні одиниці, що пов'язані з концептом, який аналізується; ближня периферія містить мовні одиниці, які хоча й асоціюються з концептом, проте не є його прямими синонімами і в даних лексемах менша частота використання, ніж у ядра; дальня периферія, яка містить мовні одиниці, що мають найнижчу частотність вживання [21]. До дальньої периферії відносять абстрактні морфеми, що вербалізують концепт, характеризуючи його через конотації, асоціації тощо.

Таким чином, ми можемо уявити будову номінативного поля концепту у вигляді кола, де в центрі представлено основну лексему поняття - ядро, а на його периферії - усі можливі синоніми, похідні слова та терміни, що були сформовані під впливом культурних традицій народу та особистим досвідом.

Ще одним засобом концептуального аналізу є його поетапний аналіз. У своїй роботі Л. Л. Шевченко описує 5 етапів: перший етап - аналіз лексичного значення слова; другий етап - пошук синонімічного ряду лексеми; третій етап - аналіз та опис концепту в МКС; четвертий етап - опис способів концептуалізації через метафори, метонімії та інші засоби; п'ятий етап - аналіз сценаріїв (подія із наявним суб'єктом, метою, умовою, часом та місцем дії, обумовлені конкретними

причинами) [20, с. 54]. Таким чином, можемо переконатися в тому, що поняття «концепт» має не лише різні тлумачення, але й різні підходи та способи аналізу.

У перекладознавстві дослідження концептів зосереджується на двох аспектах, а саме на способах їхньої вербалізації та вивченні структурних особливостей, когнітивних ознак [19, с. 130]. Наше дослідження є концептоцентричним, адже досліджуємо концепт «війна» в межах одного дискурсу.

1.2 Поняття «дискурс»

Поняття «дискурс» має давню історію та спочатку використовувалося у значенні «діалог» та «міркування». Учені з різних дисциплін, таких як антропологія, історія, соціологія, політологія, а також лінгвістика та літературознавство, застосовували поняття «дискурс» для визначення та аналізу проблем у відповідних галузях дослідження [24]. Попри численні спроби лінгвістів сформуванню однозначного визначення поняття, єдиної дефініції не було встановлено.

Як лінгвістичний термін «дискурс» почав широко використовуватись після публікації статті американського лінгвіста З. Харісса у 50-х рр. XX ст. У своїй роботі він пояснює це поняття як: «послідовність сказаних або написаних речень у конкретній ситуації» [15, с. 123].

Проте починаючи із 80-х рр. дискурс отримує все більше трактувань. Т.А. ван Дейк, якого вважають засновником сучасної теорії дискурсу визначив, що: «дискурс є складним комунікативним явищем, що об'єднує текст (усний або письмовий) з позамовними аспектами: цілями, думками, світоглядом адресата. Відтак дискурс почали розглядати в соціальному контексті функціонування мови» [15, с. 124].

Як зазначає український мовознавець М. П. Кочерган: «дискурс (від франц. discours «мовлення») розглядається як текст у сукупності прагматичних, соціокультурних, психологічних та інших чинників у контексті певних подій; розглядається як мовлення, цілеспрямовану соціальну дію, як механізм, що бере участь у когнітивних процесах» [7, с. 161-162].

У лінгвістичних дослідженнях часто обговорюється, наскільки поняття «дискурс» і «текст» пов'язані або схожі між собою, однак дискурс є більш широким поняттям, оскільки він охоплює не лише процес мовлення, але й його результат у вигляді тексту. Тому текст - виступає як одиниця дискурсу [9, с. 246]. У своїй праці І. В. Ситник зазначає, що такі науковці як Дж. Браун і Дж. Юль з Кембриджського університету визначають дискурс як процес, а текст як результат

цього процесу [15, с. 124]. Тому ми можемо вважати, що хоча «дискурс» і «текст» пов'язані, проте абсолютно не є тотожними.

Розглядаючи типи дискурсів, варто зазначити, що особливості кожного формуються на основі правил, що пов'язані із певною соціальною сферою. До того ж, залежно від носія інформації до сучасних форм дискурсу належать такі, як радіопередачі, друкований матеріал, телефонні бесіди, електронний лист та онлайн-спілкування [10, с. 293].

Як описує у своїй роботі І. Р. Корольов, дослідники виділяють декілька основних видів дискурсу, що реалізуються залежно від ситуації [10, с. 294]:

- Дискурс як інструмент ідеологічного впливу, що маскується під звичайну комунікацію, проте насправді служить певним ідеологічним цілям.
- Комунікативний дискурс, що передбачає обмін інформацією чи знаннями.
- Терапевтичний дискурс, що проводиться між лікарем і пацієнтом з метою певної психологічної підтримки та лікування.
- Нормальний дискурс, що служить для обґрунтування певних тверджень/проблем.

О. Є. Федічев у своєму дослідженні зазначає, що лінгвісти також виокремлюють три рівні дискурсу [18, с. 34-35]:

- 1) національний - здійснюється представниками певної лінгвокультурної спільноти рідною мовою;
- 2) соціальний - охоплює мовну діяльність у різних галузях, таких як політика, публіцистика, наука тощо;
- 3) особистий - включає мовленнєві твори, що створені окремими особами.

Щодо каналу комунікації, також дослідники розрізняють три основні типи дискурсу: вербальний (мовні знаки), невербальний (міміка, жести та ін.) та комплексний дискурс (взаємодія вербальних, візуальних та інших знакових систем) [18].

Враховуючи наведені вище визначення лінгвістів, можна запропонувати таке тлумачення дискурсу - сукупність текстів, об'єднаних спільною темою в певній комунікативній ситуації (усній або письмовій), що пов'язані із певною соціальною

сферою та містять стилістичні особливості та правила вживання, що визначені прагматичними, соціокультурними та іншими чинниками.

Залежно від сфери функціонування, дискурси поділяються на літературний, медичний, науковий, політичний, рекламний, юридичний, публіцистичний, педагогічний тощо. У нашому дослідженні ми зосередимося на публіцистичному дискурсі.

1.3 Поняття «публіцистичний дискурс»

Ще у давні часи публіцистика (лат. «publicus») означала суспільний або народний. Як відзначає у своїй роботі О. М. Косюк, найдавнішими представниками публіцистики були комедіанти і міми, які згодом поступилися місцем ораторам і проповідникам [11]. З часом і ці ролі перетворилися на сучасного медіа-журналіста. До того ж, сама система масової комунікації також змінилася. Із традиційних усних форм та публічних виступів розвинулись сучасні її форми.

Поняття публіцистичного дискурсу тісно пов'язане з публіцистичним стилем, який належить до функціональних стилів мови та є характерним для мови засобів масової інформації, а тому його характеристика включатиме як особливості власне публіцистичного тексту, так і його учасників.

Як зазначає Т. А. Смоляна у своїй праці: «публіцистичний дискурс являє собою віддалену форму комунікативної діяльності, що має інституційний та когнітивний характер, де ключовими суб'єктами виступають представники ЗМІ та їх аудиторія» [16, с. 11].

Враховуючи раніше висвітлений взаємозв'язок дискурсу і тексту, варто взяти до уваги думку дослідника Я. Б. Брухаля, що у публіцистичному дискурсі діють три учасники, а саме автор, текст і реципієнт [4, с.190]. Це доводить нам, що «дискурс» і «текст» не є тотожними, оскільки текст у цьому випадку стає основою дискурсу.

Дослідниця Т. А. Смоляна також визначає основні функції публіцистичного дискурсу, серед яких є інформаційна, рекламна, розважальна, а також функції впливу та конструювання соціальної дійсності [16, с. 11]. Окрім цього, інші дослідники виділяють додаткові, такі як аналітична, ідеологічна функція, рекламна, культурно-освітня й тощо. На нашу думку, головними функціями, що виокремлюють його серед інших мовних стилів, є функції впливу, передачі інформації та аналізу.

З глобалізацією світу у суспільстві з'явилася потреба в отриманні інформації щодо різних проблем: економічних, політичних, культурних тощо. Людство все

частіше починає цікавитись новинами, бажаючи бути обізнаним з подіями в столицях сусідніх держав, перебігом бойових дій під час воєн тощо. В даному контексті інформаційна функція публіцистичного дискурсу забезпечує висвітлення проблем, важливих для суспільства, у доступній для них формі.

Функція впливу спрямована на виклик потрібної реакції адресата, що досягаються не лише завдяки логічним аргументам, але й через емоційність мовлення та акцентування уваги на найбільш ефективній для досягнення мети інформації [2, с.135]. Саме тому ми можемо стверджувати, що сучасні інформаційні канали можуть мати пропагандистську чи агітаційну мету. У своїй праці Я. Б. Брухаль описує два рівні впливу: прямий (експліцитний) та прихований (імпліцитний), оскільки в процесі передачі інформації завжди існує повідомлення, що залишається прихованим і спрямований на виклик певної реакції аудиторії [4, с. 190].

Також, як вважає І. В. Біляк, важливою функцією публіцистичного дискурсу є аналітична, оскільки вона надає оцінку подій та фактів з точки зору фахівців [1, с. 38].

Отже, проаналізувавши функції публіцистичного дискурсу ми можемо виділити його головне завдання, яке полягає у оперативному поширенні важливої для суспільства інформації, тлумаченні подій і фактів, формуванні відповідного ставлення до певної проблеми тощо. Задля досягнення цієї мети у публіцистичному дискурсі активно використовуються мовні засоби, які надають тексту емоційної виразності. Базуючись на дослідженнях К. В. Бойчука, І. Р. Гальперина та ін., М. П. Шкрібляк визначає такі мовні та стильові особливості публіцистичного дискурсу [22, с. 73]:

1. використання стандартизованих мовних одиниць, а також сталих виразів, мовних штамів, термінів;
2. використання різноманітних стилістичних засобів: метафор, гіпербол, порівнянь, а також фразеологізмів, прямих звертань, епітетів задля емоційності;
3. використання сленгізмів, які є типовими для «жовтої преси»;

4. створення заголовків які будуються на алюзіях, грі слів та цитатах з метою залучення аудиторії.

Враховуючи здатність публіцистичного дискурсу формувати суспільну думку у поєднанні із зростанням впливу китайської мови у світі, важливим для нас є поглиблене вивчення особливостей сучасного китайськомовного публіцистичного дискурсу.

1.4 Поняття «китайськомовний публіцистичний дискурс»

В китайській мові публіцистичний дискурс називається 政论话语 (zhèng lún huà yǔ) і відіграє важливу роль у соціальному та політичному житті країни. Він формує громадську думку, сприяє комунікації між владою та суспільством, а також забезпечує оперативне інформування читачів щодо актуальних подій як всередині країни, так і за її межами.

Китайський публіцистичний дискурс представлений у таких формах ЗМІ, як 评论 – коментар, 社论 – редакційна стаття, 短评 – короткий огляд, що іноді також називають колонкою коментатора, 时评 – критична/ резонансна стаття на тему дня, 文章 – стаття у газетах, 新闻报道 – новинна стаття, 特写报道 – спеціальний репортаж; а також представлений у формі усних виступів та промов: 演讲 – усний виступ у різноманітних сферах (політика, культура чи громадськість); 演说 – публічний виступ, промова, що має на меті переконати чи проінформувати людину або групу людей [1].

На нашу думку, важливим є розглянути основні характеристики сучасного китайськомовного публіцистичного дискурсу.

Китайський публіцистичний дискурс відзначається своєю стилістичною насиченістю. У своєму дослідженні О. С. Трубіцина зазначає, що: «...характеризується використанням риторико-стилістичних засобів (антитеза, сталі вирази, епітети, повтори, анафора), граматико-семантичних (модальні дієслова, спонукальні конструкції, епістемічна модальність (виражає значення ймовірності/ припущення)) та лексико-семантичних мовних засобів (тематичний ряд акціональних дієслів (дієслова діяльності/ заняття)» [17, с. 130-131].

Відповідно до даного дослідження, варто також розглянути низку інших особливостей.

Значний вплив на цей тип дискурсу має класична мова веньянь (文言), що проявляється в широкому використанні архаїзмів і сталих виразів, які можна зустріти у різних статтях або політичних коментарях. Наприклад, вживається словосполучення 下令 (xià lìng) — видавати наказ, наказувати, замість 发出命令 (fā chū mìng lìng). Часто у китайській публіцистиці використовуються стійкі

фразеологічні словосполучення, що мають назву чен'юй (成语). Вони створені за нормами давньокитайської мови веньянь, короткі за своєю формою (складаються з чотирьох ієрогліфів), проте глибокі за своїм змістом, відображаючи систему цінностей китайців. Чен'юй використовується для надання тексту певного емоційного забарвлення. До прикладу, 捕风捉影 (bǔ fēng zhuō yǐng)— вигадувати, сфабрикувати; 携手共进 (xiéshǒu gòng jìn)— працювати разом рука об руку, йти вперед пліч-о-пліч.

Притаманним для сучасного китайськомовного публіцистичного дискурсу є використання лексики характерної для книжкового стилю, до прикладу 庄严 (zhuāngyán) – урочистий, величний або 主人翁— господар (країни), а також сполучники, граматичні конструкції й тощо. Наприклад, використання 乃 (nǎi), замість 是, 就是, 于是, 才 ; 之 (zhī), замість 的 ; 因此 (yīncǐ), замість 所以 та 如此 (rúcǐ), замість 这么, 这样.

Ще однією особливістю даного дискурсу є використання суспільно-політичної лексики, що охоплює усі сфери людського життя (політики, економіки, культури, медицини, тощо), а також вживання цитат, які мають експресивний характер та надають певної глибини тексту. Відомі китайські політичні діячі, зокрема Сі Цзіньпін, активно застосовують у своїх промовах цитати таких китайських філософів, як Конфуцій або Лао-цзи, таким чином підкреслюючи зв'язок сучасної політики КНР з давньою філософією та історією країни.

У даному типі дискурсу велика увага приділяється експресивності тексту, зокрема використанню фразеологізмів та емоційно насиченої лексики, що привертають увагу аудиторії. До прикладу, 出色— видатний, 野蛮 – жорстокий, варварський або 陷入战争泥沼— потонути в війні. Крім того, емоційна забарвленість таких текстів проявляється у використанні різних видів запитань. Наприклад, окличні речення посилюють емоційний вплив, а риторичні спонукають аудиторію до роздумів або дії. Іронія часто використовується у китайській публіцистиці, оскільки саме вона на основі контрастів, порівнянь та перебільшень виражає критику або висміює окрему особу чи певну ситуацію/подію. Проте важливим є зазначити, що застосування емоційно забарвлених слів і виразів

потребує обережності, оскільки у даному дискурсі важливо зберігати «холодне мислення» під час висвітлення «гарячих подій» [23, с. 2].

Сучасний китайськомовний публіцистичний дискурс виділяється завдяки тому, що поєднує одночасно традиційність та сучасність, оскільки аж до середини XIX століття Китай залишався ізольованим від західного впливу, і лише після закінчення опіумних воєн країна «відкрилася світові» [5, с. 144]. З цієї причини він зберігає характерні культурні риси та водночас адаптується до світових тенденцій. Збереження культурних рис даного дискурсу виявляється через часте використання цитат, слів чи виразів із класичних китайських текстів, конфуціанських висловів, поетичних образів й тощо. Таким чином для розуміння багатьох висловлювань у китайській публіцистиці необхідно мати глибокі знання в історії та традиціях Китаю.

Тематика китайськомовного публіцистичного дискурсу визначається його соціально-політичним життям, а тому до основних тем можна віднести: 1) економічні, що аналізують як внутрішню, так і зовнішню економіку та їхній вплив на звичайних громадян; 2) соціальні, які піднімають питання розвитку медицини, освіти, подолання бідності тощо; 3) національні, які спрямовані на підняття національного духу, патріотизму, любові до власної країни; 4) міжнародні, що проявляються в аналізі відносин як із сусідніми державами Азії, так і країнами Європи, Північної та Південної Америки тощо; 5) політичні; 6) культурні; 7) військові та ін.

Отже, китайськомовний публіцистичний дискурс є важливим інструментом впливу на суспільство, поєднуючи традиції та сучасність. Його аналіз дозволив нам краще зрозуміти особливості китайської культури та її відображення у мові.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

В результаті опрацювання наукових праць у першому розділі було сформовано теоретичну основу дослідження та зроблено наступні висновки:

Концепт є складним та багатогранним поняттям, що об'єднує певні смисли, а також містить уявлення про предмет, які зумовлені культурними та історичними чинниками. Він є важливим елементом мовної картини світу, оскільки відображає культуру певного народу та його уявлення про світ, що передаються мовою. Для аналізу концептів використовуються різні підходи: когнітивний, лінгвокультурний, логічний, семантико-когнітивний підходи; а також різні варіанти їх опису. Розуміння концептів та їх ролі в мові допомагає нам аналізувати різні суспільні процеси та культурні відмінності інших народів, а також глибше усвідомити зв'язок між мовою, мисленням і культурою.

Концепти реалізуються у дискурсах. Було проаналізовано поняття «дискурс» та сформовано його визначення: «сукупність текстів, об'єднаних спільною темою в певній усній/письмовій комунікативній ситуації, які містять стилістичні особливості та правила вживання, що визначені прагматичними, соціокультурними та іншими чинниками».

Оскільки у нашій роботі ми досліджуємо концепт «війна» в межах публіцистичного дискурсу, тому було також проаналізовано поняття «публіцистичного дискурсу», його мету, яка полягає у впливі на громадську думку, а також функції, мовні та стильові особливості.

Ми зосередили свою увагу на розгляді особливостей сучасного китайськомовного публіцистичного дискурсу: використання мови веньянь (文言), фразеологічних словосполучень чен'юй (成语), суспільно-політичної лексики, цитат відомих постатей, лексики книжкового та офіційного стилю, емоційно насиченої лексики.

Подальші дослідження будуть зосереджені на аналізі концепту «війна» в сучасному китайськомовному публіцистичному дискурсі, а також лексичних та стилістичних засобів, що використовуються для його вираження.

РОЗДІЛ 2.

2.1 Концепт «війна» в китайськомовній картині світу

Історія Китаю містить численні згадки про війни та їхні стратегії. Вони згадуються у численних літературних творах, до прикладу у класичному романі «Трицарство» (三国演义), у книгах «Цзо чжуань» (左传), або ж «Коментар Цзо до Весен і осей» (春秋左氏传), «Книга Змін» (易经), «Ши цін» (诗经), а також в одному з найвідоміших трактатів «Мистецтво війни» (兵法) Сунь-цзи, в якому було описано чимало принципів ведення війни [*1]. Хоча ці книги відображають наскільки китайці вправні у військовій справі, проте у китайській давній літературі часто відсутні детальні описи битв, а автори лише висвітлюють причини певного військового конфлікту та його результати.

У своїй статті «Towards Defining a Chinese Heroism» С. Х. Ван зазначає: китайський поет оспівує війну, в панегіричних або трагічних віршах, але про битву, фактичне зіткнення зброї, майже завжди не говорять – це називається «еліпсисом бою» [*2, с. 29].

Дослідники Huiwen Helen Zhang та Haun Saussy у своїй роботі « War and Chinese Culture» розглянули певні чинники, що могли вплинути на саме таке зображення війни. Усі вони так чи інакше пов'язані із культурними та філософськими традиціями Китаю.

Основні принципи конфуціанства підкреслюють важливість гармонії, моралі, а також розумного правління державою, а не прославлення війни. З іншого боку, Huiwen Helen Zhang та Haun Saussy підкреслюють, що інші філософські школи, які слідують до прикладу, принципам даосизму, розглядають війну як небажану необхідність, як щось, що «повинно бути» і «є». Саме так описує її Сунь-цзи у своєму відомому трактаті «Мистецтво війни», в якому наголошує на важливості будування стратегії, тактики, обману та дипломатії заради досягнення мети без зайвих жертв.

Проте ХХ століття багато принесло змін у тогочасний Китай. Громадянська війна між комуністичною партією та Гоміньданом (1927-1950) та японо-китайська

війна (1937-1945) змусила китайців переосмислити поняття «війна». Вона стала важливою частиною їхнього буденного життя і це дало поштовх для розвитку нової літератури, в якій вже поєднувались філософські роздуми, мораль та описи воєнних реалій [3*].

Таким чином, процес зображення війни змінювався залежно від епохи, яка характеризувалася різними культурними, літературними китайськими традиціями та політичною ситуацією. Проте, на даний момент ми можемо спостерігати, як у китайськомовній картині світу війна розглядається як вимушений засіб захисту, коли всі інші методи вичерпані, або у випадках, коли неможливо уникнути збройної агресії, але війна все ще залишається небажаним явищем.

Рання згадка слова «战争» міститься в роботі «Історичні записки» Цінь Шихуана (《史记·秦始皇本纪》): “以诸侯为郡县，人人自安乐，无战争之患，传之万世。”- Під владою васальних князів-чжухоу, які виконують роль управителів областей та уїздів, усі житимуть в спокої, не боячись воєн, передаючи (такий порядок) з покоління в покоління [4*].

战争 (кит.трад.戰爭) складається з двох ієрогліфів:

- 1) 战 (zhàn) - війна, битва; воювати, вести війну. Складається з елементів 占 (zhàn), що має значення «гадати» та 戈 (gē) - спис. У традиційному варіанті 戰: 单 (dān) - «праща» поєднується разом із 戈 (gē) списом.
- 2) 争 (zhēng) - змагатися, боротися, сперечатись, завойовувати. Складається з елементів 刀 (dāo) - ніж, 冫 - голова свині та 丨 - вертикальної з гаком. У традиційному варіанті 争: 爪 / 𠂇 (zhǎo) - кігті разом із 冫 та 丨. Згідно з словником ієрогліфів стародавнього Китаю «Шуовень Цзецзи. Пояснення простих і аналіз складних ієрогліфів» (说文解字), 争 походить від символів (爪, 手, 丨), що зображують дві руки, які тягнуть мотузку, таким чином символізуючи конфлікт або суперечку між двома сторонами [5*].

Сучасне розуміння концепту «війна» визначається безпосередньо основними значеннями, що подані у словниках. У межах дослідження було проаналізовано такі словники, як 汉语大词典, 漢典, 现代汉语词典, 在线汉语大词典:

- 1) *«масштабна збройна боротьба між народами, державами, класами та групами» [6*];*
- 2) *«тип поведінки, в якому певні групи, фракції, організації або країни застосовують насильство, напади та вбивства один проти одного з метою досягнення політичних, економічних, територіальних та інших цілей» [7*];*
- 3) *«крайній засіб, до якого вдаються лідери заради власних або колективних інтересів, що досягаються навіть ціною людських життів» [8*];*
- 4) *«боротьба між двома або більше сторонами, що має на меті підкорення волі противника та реалізацію власних цілей шляхом застосування видимої та невидимої сили для досягнення перемоги» [9*];*
- 5) *«соціальне явище, що виникло разом з появою класового суспільства» [10*].*

Аналіз концепту «війна» у китайськомовному публіцистичному дискурсі ми будемо здійснювати за когнітивним та лінгвокультурним підходом. З позиції когнітивного підходу, концепт є комплексом знань та досвіду, що закріплений в свідомості китайців [19**]. Таким чином, найчастіше війна сприймається як руйнівна сила, що нищить території та ламає долі мільйонам людей. Окрім цього війна також часто сприймається як гра, а саме гра за території, місце на політичній арені, або як стратегія, оскільки вдала стратегія може забезпечити перевагу у бою та вплинути на хід і результати війни.

За лінгвокультурним підходом, концепт «війна» є базовою одиницею культури, оскільки відображає історичні та національні цінності китайського народу. У публіцистиці активно використовуються посилання та цитування із різноманітних філософських праць. Серед найвпливовіших праць, що вплинула на мислення китайців та формування їхнього уявлення про війну є військовий трактат «Мистецтво війни» Сунь-цзи, що зосереджений саме на важливості будування стратегій, уникнення прямих конфронтацій та сприйманні війни як битви

інтелектів. Одним найважливішим принципом, що часто знаходить своє відображення у політиці та ЗМІ, коли мова йде про конфлікти та війни є:

孙子曰：....是故百战百胜，非善之善也；不战而屈人之兵，善之善者也。

[**бд]

Сунь-цзи сказав: «Той, хто здобув сто перемог у ста поєдинках - не герой; героїство - підкорити антагоністське військо взагалі без боротьби.»[**21 с]

不战而胜, що означає перемогти без бою, здобути перемогу без бою, яке наголошує на ставленні китайців до війни як до небажаного явища. Окрім літературної спадщини, важливим елементом при лінгвокультурному підході є власний досвід народу, його історія. Таким чином, під час японсько-китайської війни, війна сприймалась через призму національних почуттів, тобто через патріотизм (爱国主义) або героїзм, відвагу (英勇).

Таким чином, аналіз концепту «війна» через когнітивний та лінгвокультурний підходи дозволяє нам виявити як загальні закономірності сприймання війни, так і більш унікальні, що зумовлені власне китайськими національними, культурними та історичними традиціями.

У попередньому розділі було встановлено, що дослідження концептів зосереджується на способах їхньої вербалізації та дослідженні їхніх когнітивних ознак. Отже, концепт «війна» в китайськомовному публіцистичному дискурсі вербалізується через різноманітні мовні засоби та стратегії, зокрема [Міз ВЯ]:

- 1) Спеціалізована термінологія, що стосується збройного конфлікту. Наприклад, 闪电战 (бліцкриг), 高级军官 (старший офіцер), 远程武器 (зброя великої дальності);
- 2) Метафори та образів, що описують військові дії, силу ворога та наслідки війни, до прикладу 猛虎失去了利爪和牙齿 (жорстокий тигр втратив зуби та кігті);
- 3) Емоційно-забарвлені слова та вирази, які викликають потрібні емоції в аудиторії, такі як 永久和平(довготривалий мир), 侵略行为 (загарбницькі дії);

- 4) Фактична інформація, тобто репортажі з місць подій, коментарі експертів та звіти про втрати обох сторін конфлікту, до прикладу 进行救援和恢复工作 (тривають аварійно-рятувальні роботи);
- 5) Політичні коментарі лідерів держав, що виражають їхнє ставлення чи оцінку щодо військових заткнень. Наприклад, 我们反对利用克兰危机... (ми проти того, щоб використовувати українську кризу...).

Таким чином, з допомогою певних мовних засобів та стратегій концепту «війна» можна надати нейтрального, емоційного чи ідеологічного характеру, що в свою чергу має вплив на формування громадської думки.

2.2 Вербалізація концепту «війна» сучасному китайськомовному публіцистичному дискурсі

Публіцистичний дискурс відіграє важливу роль у формуванні стереотипів та уявлень про війну. У китайських ЗМІ концепт «війна» може набувати різних конотацій в залежності від цілей чи ідеологічної спрямованості видання. Наше дослідження має на меті проаналізувати мовні засоби, що вербалізують концепт «війна» в сучасній китайськомовній публіцистиці. Матеріалом дослідження слугують такі китайські інтернет-видання, як «光明网», «网易», «百度», «搜狐», «美国之音中文网», центральне телебачення CCTV «央视网», офіційний новинний портал Народно-визвольної армії Китаю, затверджений Центральною військовою комісією «中国军网». Робота зосереджена на визначенні мовних засобів, що вербалізують концепт, частоти вживання прямої лексики «战争» та її когнітивних ознак.

Спочатку звернемося до матеріалів, представлених на платформі «光明网». «США і Росія цими вихідними проведуть переговори в Саудівській Аравії про деталі російсько-українського перемир'я» :

在当天早些时候美国总统特朗普与俄罗斯总统普京通话中, 美俄同意停止冲突将从能源和基础设施停火开始, 同时将就实施黑海海上停火、全面停火和永久和平进行技术谈判。

Раніше цього дня під час телефонної розмови президент США Дональд Трамп із президентом РФ Володимиром Путіним домовились щодо завершення конфлікту, яке розпочнеться із припинення ударів по енергетичним об'єктам та інфраструктурі України. Водночас заплановано технічні переговори щодо припинення вогню у Чорному морі, завершення усіх бойових дій та встановлення довготривалого миру.

У статті не використовується пряма лексема «战争», натомість двічі згадується слово криза (危机) та один раз - конфлікт (冲突). Концепт «війна» та концепт «мир» тісно взаємопов'язані, оскільки війна -це відсутність миру, а мир, навпаки, відсутність війни. Досягнення миру є кінцевою точкою конфлікту, саме тому лідери країн часто у своїх промовах наголошують на важливості його завершення.

У даній публікації це виражено через використання таких виразів, як 能源和基础设施停火-припинення ударів по енергетичним об'єктам та інфраструктурі, 黑海海上停火-припинення вогню у Чорному морі, 全面停火-повне припинення вогню, 永久和平-довготривалий мир та 谈判-переговори, що свідчить про шкоду, яку принесла війна і важливі кроки, які повинні здійснити держави для її закінчення. Окрім певних військових дій, війна включає також інші аспекти, тому лексема 谈判 (переговори) відображає дипломатичний аспект, оскільки домовленості між сторонами конфлікту відіграють важливу роль у питанні досягнення миру.

У наступній статті, яка присвячена також припиненню вогню, відсутня пряма лексема 战争, проте двічі використовується 俄乌冲突 - російсько-український конфлікт, а також :

法国将继续支持乌克兰, 并希望“实现完全被遵守和可评估的停火”, 实现稳固持久的和平。

Франція продовжуватиме підтримувати Україну, але сподівається на встановлення повного припинення вогню, якого дотримуються та яке перебуває під контролем (інших сторін), а також досягнення довготривалого миру.

У статті згадуються інші держави та їх представники, а саме 法国总统 - президент Франції та 德国总理 - канцлер Німеччини разом із лексемою 支持-підтримка, що відображає війну не лише як зіткнення між конкретними державами, але й як явище, що так чи інакше охоплює інші країни. Окрім цього використання лексем 停火 - припинення вогню та 谈判 - переговори вказують на способи припинення війни з метою досягнення миру (和平) .

«Важливо: Росія здійснила масовану ракетну атаку»:

泽连斯基称, 俄罗斯共使用包括巡航导弹和弹道导弹在内的近70枚导弹以及近200架无人机进行袭击。目前, 各地在进行救援和恢复工作。此外, 哈尔科夫一房屋附近遭导弹袭击, 有人受伤。

Володимир Зеленський заявив, що Росія застосувала для нанесення ударів близько 70 ракет різних типів, включаючи крилаті та балістичні ракети, а також майже 200 безпілотників. На даний момент у різних регіонах тривають

аварійно-рятувальні роботи. Зокрема, у Харкові було влучання ракети поряд із будинком, внаслідок чого є поранені.

Дана стаття містить фактичну інформацію про здійснення Росією атаки на Україну. Хоча відсутнє використання прямої лексеми «战争», проте присутній термін 大规模导弹袭击 -масований ракетний удар, який на нашу думку є вербалізатором концепту, оскільки репрезентує війну як руйнівне явище, що охоплює велику частину територій країни, про що свідчить словосполучення 多个地区 - декілька регіонів/ областей. До того ж, присутні такі терміни, як 袭击- нанести удар, атакувати; 空袭- авіаудар; 导弹- снаряд; 炸弹- бомба; 空基、海基、陆基高精度远程武器- високоточна зброя повітряного, морського і наземного базування; 无人机- дрон; 巡航导弹-крилата ракета; 弹道导弹- балістична ракета, які підкреслюють бойовий аспект війни, а також такі словосполучення, як 破坏的建筑- зруйнована будівля, 受伤- отримати поранення, 救援和恢复工作- аварійно-рятувальні роботи, що вказує на прямі трагічні наслідки бойових дій. У даній публікації використовується лексема 停火 9 разів з метою акцентування уваги на необхідності припинення бойових дій та досягнення миру.

Далі проаналізуємо, як концепт «війна» вербалізується у матеріалах на новинному веб-ресурсі «网易».

这场战争，已经给乌克兰带来了巨大的损失。无数平民丧生，家园被毁，许多人沦为难民，国家人口锐减。乌克兰的经济、社会和基础设施遭到严重破坏，重建之路漫长而艰辛。

Ця війна завдала величезних втрат Україні. Загинули тисячі мирних жителів, зруйновані будинки, багато людей стали біженцями, а чисельність населення скоротилася. Економіка, суспільство та інфраструктура України зазнали серйозних руйнувань і процес відновлення буде довгим й важким.

Спершу варто звернути увагу, що у статті використовується пряма лексема 战争 - війна, яку загалом вжито 11 разів, що часом змінюється на таку синонімічну лексему, як 冲突- конфлікт (9). Використання таких слів, як 空袭 -авіаудар, 损失- втрата, 难民 - біженець, 人口锐减- скорочення чисельності населення, а також дієслова 毁- руйнувати та 丧生 - втратити життя, свідчить про те, що війна має

руйнівний та трагічний характер, оскільки вона знищує міста, забирає багато людських життів та змушує їх покидати власні домівки й шукати безпечного прихистку в інших державах. Окрім цього, стаття робить акцент також на бойовому аспекті війни, використовуючи лексику, пов'язану із військовими діями, до прикладу 战役- битва, операція; 战斗- битва; вести бій; 打击- удар; атака; 全军覆没- повне знищення армії і таким чином війна постає як збройне та кровопролитне протистояння, що закінчується поразкою 折戟 та: 对民众的士气和信心造成了深远的打击 - завдає глибокого удару по моральному духу та впевненості людей.

库尔斯克的土地, 曾经是东斯拉夫平原上宁静的田野, 如今却浸染着硝烟与血泪。这场战役, 如同寒冬里的一把利刃, 深深刺入了乌克兰的肌体, 也让这场旷日持久的冲突走向了新的转折点。

Курська земля, що колись була мирним полем на східнослов'янських рівнинах, тепер просякнута димом та кров'ю. Ця битва, мов гостре лезо у люту зиму, глибоко пронзило Україну та стала новим поворотним моментом у цьому затяжному конфлікті.

В даному тексті для вербалізації концепту «війна» використовуються образні вислови та метафори для опису військових дій та їх наслідків, наприклад, 浸染着硝烟与血泪- просякнутий димом та кров'ю, у переносному значенні означає нестерпні страждання, які війна принесла на мирну землю; у виразі 如同寒冬里的一把利刃, 深深刺入了乌克兰的肌体- мов гостре лезо у люту зиму, глибоко пронзило Україну, концепт вербалізується через такі лексеми та словосполучення, як 利刃- гостре лезо, що символізує агресію, насильство, 刺入- пронзати, 乌克兰的肌体- тіло України, таким чином вираз формує образ війни як жорстоке явище, що залишає глибокі рани, виснажуючи країну. Окрім цього, вживання лексеми 寒冬 може вказувати, як на пору року, коли відбулись військові протистояння, так і означати безжальність, оскільки на полі бою розгортається чимало жорстоких подій.

Війна завжди сприймається, як неконтрольоване, хаотичне явище. У наведеному уривку з статті вербалізатором концепту «війна» постає метафора

полум'я на свічці, що може згаснути будь-якої миті, і так само перебіг війни може різко змінитись, призвести до жахливих наслідків:

乌克兰的命运, 像风中飘摇的烛火。

Доля України, мов полум'я свічки, що тремтить від вітру.

Таким чином, цей вираз формує образ війна як явище, що приносить тривогу та страх за майбутню долю держави.

При розгляді статті «Росія нарешті усвідомила, що удари по військових цілях України не дають результату, ключовим є зупинка постачання військової допомоги від НАТО», бачимо, що концепт вербалізується прямою лексемою 战争, яку загалом було використано 5 разів, іноді замінюючи на синонімічне 冲突 (5р.). Окрім цього, використовуються слова та вирази, що характеризують військові дії. Наприклад, 战局- становище на фронті, 军事援助- військова допомога, 武器- зброя, 策略- стратегія й 战术- тактика.

До стратегії відносяться такі лексеми та вирази, згадані у матеріалі: 闪电战- бліцкриг (стратегія швидкого та раптового удару до того, як противник зможе відмобілізувати та розгорнути свої основні військові сили), 切断运输线- перекриття транспортних шляхів, що призводить до сповільнення постачання зброї- 延缓武器的供应速度.

У статті також згадуються військові дії, які можна віднести до тактики, а саме 打击武器军列- атака на колону військової техніки, 精确打击能力- нанесення точних ударів, 炸毁公路桥 - підрив автомобільного мосту, 侦察- розвідка, а також 情报分析- аналіз розвідувальних даних. Дані дії мають на меті послабити боєздатність (削弱军队的作战能力) та завдати втрат ворожій армії (导致军队伤亡惨重).

Таким чином, у статті «Росія нарешті усвідомила, що удари по військових цілях України не дають результату, ключовим є зупинка постачання військової допомоги від НАТО» концепт «війна» вербалізується через різноманітні військові терміни, що вказують на важливість стратегічного планування бойових операцій та тактики для отримання переваги над ворогом.

Наступним джерелом для аналізу стане офіційний новинний портал Народно-визвольної армії Китаю, затверджений Центральною військовою комісією «中国军网».

У статті «Підступні наміри. США прагне використати російсько-український конфлікт для посилення космічного домінування» уникається використання прямої лексики 战争 і основним вербалізатором концепту «війна» стає її синонімічна лексема 冲突-конфлікт, що в сумі з'являється 7 разів.

Космос був завжди полем для міжнародної конкуренції, де великі держави демонструють свої технологічні розробки, і хоча публікація присвячена війні, проте йдеться мова вже про як явище, що виходить за межі традиційного поля бою, використовуючи різноманітні технології та космічну розвідку:

事实上, 俄乌冲突战场上所有军事行动的背后, 几乎都有各方太空力量博弈对抗的影子。

Насправді за майже усіма військовими діями на полі бою російсько-українського конфлікту можна побачити тінь суперництва та протистояння космічних сил різних сторін.

Цей матеріал також використовує словосполучення на кшталт 为乌提供太空信息支援- надавання Україні космічну інформаційну підтримку, 卫星影像-спутникові знімки, “星链”卫星通信终端- термінал супутникового зв'язку «Starlink», 人脸识别技术- технологія розпізнавання обличчя, говорячи про вплив сучасних технологій на хід війни.

Окрім цього, у публікації присутня така військова термінологія, як 战场- фронт, 军事行动- військові дії чи військова операція, 俄军- російська армія, 兵力- військові/збройні сили, 高级军官- старший офіцер тощо. Вираз 模糊军民界限-стирання кордонів між цивільними та військовими, свідчить про залучення цивільного населення у військові процеси, що є абсолютно звичним явищем в умовах війни.

Далі проаналізуємо публікації, розміщені на одній з найбільших платформ в китайському інтернет-просторі - «百度».

Продовжуючи тему війни та миру, спершу звернемо увагу на статтю, в якій піднімається питання мирних переговорів та ролі США у них.

其目标是通过谈判使乌克兰能够以最有利的条件达成和平协议, 防止长期陷入战争泥沼。此外, 美国还希望通过和谈来维护其在欧洲的战略利益, 以防俄乌冲突对欧洲造成更大的影响。

Їхня (США) мета - шляхом переговорів забезпечити Україні найкращі умови для укладення мирної угоди, щоб уникнути затяжної війни. Крім того, США прагнуть зберегти свої стратегічні інтереси у Європі та запобігти ще більшому впливу російсько-українського конфлікту на Європейський регіон.

Вербалізатором концепту з перших слів стає лексема 战争, яка в цілому була використана 18 разів, що є найвищим показником із усіх проаналізованих статей, та доповнюючи такими ознаками, як 俄乌战争- російсько-українська війна та 乌克兰战争 - українська війна. Окрім цього, у матеріалі 战争 іноді замінюється на синонімічне 冲突, яке в сумі вжито 7 разів, і також доповнюється ознаками: 俄乌冲突- російсько-український конфлікт, 乌克兰冲突 - український конфлікт (Зр.), 长期的冲突- довгостроковий конфлікт. Автор публікації використовує метафору 陷入战争泥沼- потонути в війні, яка вербалізує концепт як затяжний процес, що виснажує ресурси країни. Також у статті можна виділити низку військових термінів, що акцентують увагу на різних аспектах війни: 军事行动- військові дії/операція, вказує на наявність війни в країні та присутність активно діючої армії загалом; 战局- бойове становище, описує поточну ситуацію у певній точці бойових дій; 反击-контратака, військовий маневр/ дія, що передбачає наступ на позиції противника для відновлення контролю; 消耗战- війна на виснаження, тип війни, мета якої полягає в виснаженні сил та ресурсів ворога.

Війна завжди пов'язана із контролем та захопленням нових територій, говорячи про війну в Україні, стаття аналізує здобутки Росії у цій війні, використовуючи такі слова та словосполучення, як 占领- окупація, 被占领的土地- окуповані землі, 加入了俄罗斯联邦- приєднання до РФ і разом з цим вводячи таку лексему як 公投 - референдум, що стає інструментом, який надає ворожій стороні силу узаконити право на володіння/приєднання окупованих територій.

Повертаючись до теми метафор та образних висловів, на нашу думку, чудовим прикладом є стаття «Війна між Росією та Україною триває три роки, Україна зазнала великих втрат, але що втратила Росія?», в якій добре прослідковується одна із характерних рис китайських медіа, що полягає у заміні прямих назв держав на їхні метафоричні образи.

不得不说, 之前长期笼罩在战斗民族身上的那层神秘武力光环, 如今已变得不再神秘了。当猛虎失去了利爪和牙齿, 周围的豺狼都想要上去挠一把。可以预料, 战斗民族的未来将变得不那么太平了。

Треба визнати, що таємничий ореол військової могутності, який довгий час оточував войовничий народ, тепер уже не здається таким таємничим. Коли тигр втрачає свої кігті та зуби, шакали навколо одразу ж намагаються роздерти його. Можна передбачити, що майбутнє войовничого народу буде менш спокійним.

Метафора 战斗民族-войовничий народ, використовується в китайському медіа-просторі на позначення народу РФ, що відомий своїм агресивним та бойовим характером. Окрім цього, на тлі втрат російської армії та наступів з боку України, китайці не бояться вживати різні мовні засоби для підкреслення слабкості Росії, серед яких є 猛虎失去了利爪和牙齿- жорстокий тигр втратив свої кігті та зуби, вказуючи на те, що Росія втратила свою силу і 周围的豺狼都想要上去挠一把- шакали навколо хочуть роздерти, що символізує держави, що намагаються скористатись слабкістю РФ. 神秘武力光环- таємничий ореол військової могутності, слугує ще одним виразом для характеристики могутності цього народу, проте разом із 如今已变得不再神秘了 зображає процес демістифікації, де військова сила, яка раніше сприймалась як щось загадкове, тепер втратило свою таємничість, таким чином, ставлячи під сумнів могутність Росії.

Продовжимо аналіз на прикладі статті «Україна не хоче бути в меню Путіна»:

俄联邦安全会议副主席梅德韦杰夫在社交媒体平台发文写道:“普京总统和特朗普总统的通话证明了一个众所周知的想法——餐厅里只有俄罗斯和美国。菜单上有:开胃小菜布鲁塞尔芽菜、英式炸鱼薯条和巴黎公鸡。主菜是基辅炸肉排。”

Заступник голови Ради безпеки РФ Дмитро Медведєв опублікував у соцмережах: «Розмова між президентом Володимиром Путіним та Дональдом Трампом підтвердила загальновідомий факт: у ресторані сидять лише Росія та США. У меню - закуска з брюссельської капусти, фіш-енд-чіпс та півень у вині по-французьки. А головною стравою є котлета по-київськи.»

У даній публікації концепт «війна» вербалізується через метафору ресторанної трапези, де Росія та США представлені як єдині справжні гості й гравці, а інші держави - страви, таким чином виражаючи зверхнє ставлення до країн Європи та України, яка є головним об'єктом боротьби між Росією та США.

Далі розглянемо, як концепт вербалізується за допомогою метафори на прикладі матеріалу з веб-ресурсу «搜狐».

年纪稍大的朋友可能还记得小时候玩的一种游戏,叫做“尿炕”。在一个小沙堆中间插上一根小木棍,几个小朋友轮流扒去一些沙土,尽可能让木棍摇摇欲坠。当下一个人扒沙土时,必须越来越小心,直到木棍倒下。谁让木棍倒下,就意味着谁“尿炕”了。实际上,目前在乌克兰危机中,美国和北约所玩的就是一个“尿炕”游戏。

Можливо, ті, хто старший, пам'ятають гру, яку ми грали в дитинстві - няокан (尿炕 піdòkàng-намочити постіль). В середині невеликої купки піску ставили дерев'яну паличку, а кілька дітей по черзі відгрібали трохи піску, намагаючись не дати паличці впасти. Коли наступний гравець зачерпує пісок, він повинен бути ще обережнішим, допоки палиця не впаде. У кого паличка впала, той і вважається няокан (намочив постіль). Насправді в умовах нинішньої української кризи те, у що грають США та НАТО - є грою няокан.

У даній публікації війна уподібнюється до гри. Війна насправді часто сприймається через призму гри, оскільки політики ведуть боротьбу, планують стратегії та ризикуючи, атакують своїх опонентів. Як зазначає у своїй роботі дослідниця Г. М. Яворська: «Найвідоміший теоретик війни Клаузевіц вважав, що з усіх видів людської діяльності війна найбільше нагадує гру в карти»[*19ст]. Крім того ж у дослідженні війни конкурують дві основні концепції, а саме «війна це лихо» та «війна це гра». На прикладі статті з платформи «搜狐» ми можемо

побачити, що серйозний військовий конфлікт, через використання метафори, подається як гра між великими державами, таким чином применшуючи наслідки війни та розглядаючи учасників війни не як людей, а простих гравців. Окрім цього, для вербалізації концепту не використовується пряма лексема «战争», натомість вживається нова 乌克兰危机- українська криза (6 р.), а також 俄乌冲突 - російсько-український конфлікт (3 р.) та 乌克兰冲突- український конфлікт. У статті можемо виділити низку термінів, що стосуються безпосередньо бойових (військові дії, озброєння), а також економічних аспектів війни. Наприклад, 作战- вести війну/воювати, що вказує на активні бойові дії; 武器- зброя/озброєння, куди входять згадані у матеріалі: 远程武器- зброя великої дальності та F-16战斗机- винищувачі F-16, які демонструють технологічний прогрес у створенні сильної зброї, яка може захистити державу від нападів, оскільки у війні дальність ураження та авіаудари відіграють важливу роль в захисті та нападі. 核武器- ядерна зброя використовується великими ядерними державами для погроз, політичного тиску та нагнітання страху перед громадянами інших країн. Важливим є також розглянути словосполучення 扣押资产- арешт активів, оскільки це є одним із способів тиску на державу-агресора, що супроводжується також 制裁- санкції, які є частиною війни.

Далі проаналізуємо іншу статтю, в якій концепт також вербалізується через застосування різноманітних військових термінів. У публікації «Чи наближається фінал російсько-української війни? Кремль нарешті погодився на припинення вогню, але умови налякали США та Україну», основним вербалізатором концепту «війна» є пряма лексема 战争, що була використана 6 разів. Окрім цього, синонімічно застосовується 冲突- конфлікт (3 р.), іноді разом з ознакою 俄乌- російсько-український. Можемо виділити також низку термінів, що стосуються різних аспектів війни, наприклад, 俄乌战场- російсько-українське поле битви, 战线- лінія фронту, що виражають фізичний простір, в якому відбуваються бойові дії; термін 战略博弈- стратегічна гра, що сприймає війну та будування стратегій через призму гри. Разом із цим вживаються терміни 攻势- наступ та 反攻- контратака, які в свою чергу пов'язані із терміном 武器- зброя, оскільки без неї

неможливо здобути успіх у війні. У публікації також піднімається тема захоплених територій, яка розкривається за допомогою термінів: 领土划分- територіальний поділ, 占领- окупація й частіше термін 俄军占领- окупація російською армією. Політичний та юридичний аспект війни розкривається термінами 签投降同意书- підписання угоди про капітуляцію, що може призвести до 完全停火- повного припинення вогню або 瓦解乌克兰的国家主权 - розвалення національного суверенітету України. В цьому випадку лексема 妥协-компроміс відіграє важливу роль у перемовинах, оскільки для досягнення миру противники (对手) повинні здійснити поступки й відмовитись від частини своїх інтересів.

Концепт «війна» часто вербалізується через лексику, що відображає її руйнівний характер. Джерелом для аналізу стане репортаж про вплив війни в Україні на світову економіку та життя людей на платформі центрального телеканалу Китаю «央视网(CCTV)».

供应链受阻等因素拖累全球经济复苏。乌克兰危机和西方对俄制裁不断升级导致港口堵塞、领空关闭,使海运、空运和陆路交通压力持续升高,长期依赖跨境运输的汽车零部件、半导体、粮食、能源等行业的短缺问题持续加剧。

Перебої в постачанні та інші фактори гальмують відновлення світової економіки. Українська криза та посилення санкцій Заходу проти Росії призвели до блокування портів, закриття повітряного простору, що збільшує навантаження на морський, повітряний та наземний транспорт. Дефіцит автозапчастин, напівпровідників, продовольства та енергоресурсів, які значною мірою залежать від міжнародних перевезень, продовжує загострюватись.

У даному матеріалі основним вербалізатором концепту «війна» слугує лексема 危机- криза, а точніше 乌克兰危机- українська криза, яку загалом використано 10 разів. Окрім цього, присутні інші лексеми-вербалізатори: 俄乌冲突- російсько-український конфлікт та 特别军事行动- спеціальна військова операція. Війна також вербалізується через словосполучення, що позначають війну як катастрофу, лихо, хаос, наприклад, 摧毁工厂、农田- знищення заводів та сільськогосподарських угідь; 火力和水力发电厂遭到破坏- пошкодження теплових і гідроелектростанцій. До того ж, війна постає як глобальна катастрофа,

що спричиняє економічну нестабільність, проблеми в сфері логістики тощо. До прикладу, 港口堵塞- блокування портів та 领空关闭- закриття повітряного простору, вказують на порушення міжнародної логістики, що призводить до таких наслідків, як 粮食、能源、化肥短缺- дефіцит продовольства, енергоносіїв та хімічних добрив; 汽车零部件、半导体、粮食、能源等行业的短缺- дефіцит автозапчастин, напівпровідників, харчової, енергетичної та інших галузей промисловості.

Розглянемо публікації, розміщені на веб-ресурсі «美国之音中文网». Перша стаття, що аналізується «Демографічна криза в Росії загострюється: у червні народилося менш ніж 100 тис. дітей - це найнижчий показник за 25 років», присвячена наслідкам війни для країни-агресора. Для початку, основним вербалізатором концепту «війна» стає пряма лексема 战争- війна, яка часто замінюється на 俄乌战争 - російсько-українська війна, яку в сумі вживано 5 разів. Окрім цього, до лексеми 战争 застосовується ознака 侵略- загарбницький, агресивний, яка також поєднується із лексемою 行为- дія, поведінка, таким чином характеризуючи дії Росії проти України як 侵略行为- агресивна поведінка. Наслідком таких дій для РФ стає 死亡率的飙升- різке зростання смертності та 人口危机- демографічна криза. Для України -大规模的逃亡 - масова міграція, біженцтво.

Наостанок ми проаналізуємо статтю «Перед поїздкою до Китаю Путін похвалив позицію Пекіна щодо війни в Україні», що відображає ставлення китайців до російсько-української війни.

习近平强势回应, 为中国的角色辩护:“我们反对利用乌克兰危机, 甩锅、抹黑第三国, 煽动新冷战。”

Сі Цзіньпін відповів рішуче, відстоюючи позицію Китаю: «Ми проти того, щоб використовувати кризу в Україні для перекладання провини на інші країни, їх очорнення та розпалювання нової холодної війни».

У матеріалі статті вербалізатором концепту стає пряма лексема 战争, що в сумі вживається 4 рази, а також синонімічно застосовуються такі лексеми, як 侵略- вторгнення, разом із ознакою 野蛮- жорстокий, варварський; 进攻- напад, атака,

разом із ознакою 全面-повномасштабний та 军事- військовий; 俄乌战事- російсько-українські військові дії; 危机- криза, яка вживається разом із ознакою 乌克兰, що може вказувати на факт уникнення чіткої позиції щодо Росії як агресора, оскільки китайські ЗМІ та уряд часто використовують нейтральність у своїх публікаціях та промовах, аби зберегти власну економічну стабільність та уникнути санкцій.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

В результаті опрацьованих матеріалів та новинних джерел у другому розділі було сформовано практичну основу нашого дослідження та зроблено наступні висновки:

Аналіз концепту «війна» в китайськомовній картині світу показав, що уявлення китайців про війну формується ще з давніх часів на основі чисельних літературних праць та історичних подій. Окрім того, дослідження етимології прямої лексеми «战争», зокрема розбір його ключів, дало нам зрозуміти, яким чином цей ієрогліф відображає розуміння війни як явища у китайській культурі.

Було проаналізовано основні значення слова «战争» у популярних китайських словниках 汉语大词典, 汉典, 现代汉语词典 та 在线汉语大词典, що дало нам змогу сформулювати загальне визначення: *«збройна боротьба, яка існує з часів появи класового суспільства, та в якій певні групи, організації чи країни застосовують видиму та невидиму сили з метою досягнення політичних, економічних, територіальних та інших цілей»*.

Ми зосередили свою увагу на дослідженні способів вербалізації концепту «війна» на основі джерел китайських інтернет-видань («光明网», «网易», «百度», «搜狐», «美国之音中文网», «央视网» та «中国军网»). Дана частина роботи була присвячена визначенню мовних засобів, що вербалізують концепт у сучасному китайськомовному публіцистичному дискурсі, частотності вживання прямої лексичної одиниці «战争» та дослідження її синонімічних лексем «冲突», «危机», «军事行动», «侵略» та «战事».

Таким чином, аналіз показав, що концепт «війна» є складним поняттям, оскільки залежить від культурних, історичних, політичних та інших чинників, а його вербалізація відбувається шляхом використання різноманітних лексем, емоційно-забарвлених слів та словосполучень, метафор, спеціалізованої термінології, фактичної інформації, оцінок та коментарів, що дозволяють китайським ЗМІ формувати необхідне уявлення війни серед своїх громадян.

ВИСНОВКИ

Згідно з метою роботи, що полягала у дослідженні особливостей концепту «війна» в китайськомовному публіцистичному дискурсі, його формування та трансляції через медіа, а також завданням роботи, були зроблені наступні висновки:

Було досліджено, що концепт «війна» є складним явищем, що впливає різні аспекти людського життя, а саме політичні, культурні, соціальні і навіть історію. Водночас вивчення даного концепту також дає нам розуміння того, як дані аспекти вплинули на його формування, починаючи їх давніх часів.

Серед основних підходів до вивчення концепту, нами було виділено два основних: когнітивний та лінгвокультурний підходи. За когнітивним підходом, концепт «війна» є комплексом знань та багатовічного досвіду китайців, що вербалізується через різноманітні мовні засоби й навіть інші концепти.

Лінгвокультурний підхід дозволяє простежити, яким чином концепт «війна» відображає культурні та національні цінності китайців. Вивчаючи це питання, виявили, що важливим елементом при даному підході є власний досвід народу. Наприклад, громадянська війна між комуністичною партією та Гоміньданом (1927-1950) та японсько-китайські війни змусили китайців переосмислити поняття війни, сприймаючи її не лише як лихо, але й через призму національних почуттів (爱国主义- патріотизм, 英勇- героїзм, відвага).

Аналіз варіантів вербалізації концептів дозволив нам виділити 5 основних способів, які полягають у використанні спеціалізованих термінів (无人机-дрон, 巡航导弹-крилата ракета, 闪电战-бліцкриг), емоційно-забарвлені слова та вирази (军事进攻- військовий напад, 永久和平- довготривалий мир), метафори (硝烟与血泪- просякнутий димом і кров'ю), політичні коментарі, що не лише передають реальну інформацію щодо місця подій, але й формує уявлення про війну. Аналізуючи великий обсяг матеріалу, також виявили, що концепт «війна» тісно пов'язаний з іншими концептами, а саме концептом мир «和平», стратегія «战略» та гра «游戏».

Опрацювавши джерела і різноманітних китайських інтернет-видань («光明网», «网易», «百度», «搜狐», «美国之音中文网», «央视网» та «中国军网»), було виявлено, що у сучасному китайськомовному публіцистичному дискурсі війна, а точніше російсько-українська війна, висвітлюється з нейтральної сторони. Китайські ЗМІ уникають явної упередженості на користь однієї з сторін конфлікту і зосереджуються на більш глобальному її впливі, економічних та гуманітарних наслідках не лише для воюючих держав, але й для країн усього цивілізованого світу. Таким чином, концепт «війна» у китайській культурі суттєво відрізняється від концепту «війна» у західній культурі, де він формується через призму перемоги добра над злом та впливу. Натомість у китайськомовній картині світу війна розглядається як вимушений засіб захисту, у випадках, коли всі методи вичерпані, або коли неможливо уникнути збройної агресії, проте війна для китайців все ще залишається небажаним явищем. Такий підхід ми простежили у праці Сунь-цзи, що у своєму військовому трактаті «Мистецтво війни» наголошує на важливості уникнення прямих збройних конфліктів і створенні стратегій, щоб перемогти противника без бою (不战而胜). У сучасній китайській публіцистиці ці ідеї продовжують існувати, оскільки навіть Сі Цзіньпін у своїй промові закликає уникати ескалації війни в Україні, а також перекладання провини на інші держави та розпалювання нових ворожнеч.

Аналіз використаних лексем у публіцистичних текстах, що вербалізують концепт «війна», дозволив нам виявити закономірності їхнього використання. Ми дослідили, що окрім прямої лексеми 战争, у китайськомовних медіа найчастіше вживаються також: 冲突, 危机, 停火, 武器 та 战场, а також було проведено статистичний аналіз кожної з одиниць (додаток 1). За його результатами, найбільш уживаною лексично одиницею є 战争 війна (49 р.), що безпосередньо позначає збройну боротьбу. Водночас лексема 冲突- конфлікт, що в сумі була використана 39 разів, застосовується у китайських ЗМІ як а) синонімічна до основної лексеми-вербалізатора 战争, й замінює головне слово для уникнення тавтологій; б) більш нейтральний термін, що дозволяє китайським ЗМІ уникати жорсткої риторики, оцінок, особливо в офіційних заявах. Лексема 危机- криза

застосовується значно рідше (19 р.) і ми можемо стверджувати, що має трохи інший відтінок значення, ніж попередні два слова. Оскільки 危机 описує війну як глобальну проблему, що спричинює перебої у міжнародній логістиці та дефіцит у різних секторах світової економіки. 停火 - припинення вогню (14 р.) відображає процес домовленостей щодо закінчення війни, враховуючи позицію китайців до війни, дана лексема є важливим вербалізатором концепту в китайській публіцистиці. Окрім цього, основними вербалізатори слугують лексеми 武器-зброя (6 р.) та 战场-фронт (6 р.), оскільки вказує на простір, де відбуваються військові зіткнення та засоби їх ведення. Таким чином, ми можемо побачити, що кожна лексема, яка використовується для вербалізації концепту «війна» містить свої особливості, що представлені у всіх або лише певних аспектах такого багатозначного явища, як війна.

Дослідження дозволило нам краще зрозуміти як концепт «війна» вербалізується в сучасному китайськомовному публіцистичному дискурсі, враховуючи закритість інформаційного простору Китаю. На нашу думку, його вивчення є важливим для розуміння офіційних та суспільних поглядів на сучасні війни, а особливо на російсько-українську війну. Під час пошуку, перекладу та аналізу десятків публікацій, присвячених цій темі, ми мали змогу зрозуміти краще думки китайців щодо цього конфлікту та яким чином вони подають інформацію у свій інфопростір, оскільки концепт «війна» використовується для формування певних стереотипів та впливу на думку суспільства. Зрештою, вибір вербалізаторів концепту визначають не лише те, як політики та ЗМІ транслиують війну, але й як ми, прості громадяни, юдемо її сприймати, виправдовувати, засуджувати чи бути нейтральним, як у ситуації із Китаєм.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Біляк І. В. Особливості функціонування мовної гри в сучасному англomовному новинному медіатексті. Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна. Серія: Романо-германська філологія. Methodика викладання іноземних мов. Харків, 2013. С. 37–42.
2. Бойчук К. В. Мова газетних текстів як засіб впливу на читача. Наукові записки. Вип. 11. 2009. С. 135–139.
3. Боса Т. С. Концепт як структурна одиниця мовної картини світу. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Германістика та міжкультурна комунікація», 2024. 1: 35–39 с.
4. Брухаль Я. Б. Комунікативний підхід до вивчення публіцистичного дискурсу. Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Сер.: Філологічні науки, 2014. 2: 23–28 с.
5. Васильків І.Д., Островський В.В., Басюк О.Я., Паршин І.Л., Костікова М.І. Всесвітня історія: підручник для 9 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль: Астон, 2022. С.192 с.
6. Голик С. В., & Станко Д. В. Methodика дослідження номінативного поля концепту. Ужгород, 2019. С. 5–7.
URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/26546>
7. Кочерган М. П. Загальне мовознавство: підручник. Вид. 3-тє. Київ: ВЦ «Академія», 2010. С. 464.
8. Загнітко А. П. Сучасний лінгвістичний словник. Вінниця: Твори, 2020. Х. С. 920.
9. Хачатурян К. Літературний наратив: текст і дискурс. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету, 2022. С. 246–249.
10. Корольов І. Р. Поняття дискурсу в сучасному мовознавстві: визначення, структура, типологія. *Studia linguistica*. 2012. Вип. 6(2). С. 285–305.

11. Косюк О. Публіцистика й публіцистичність як дискурс та інтердискурс у царинах культури і масової комунікації. 2012. URL : <http://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/873>

12. Мартинюк А.П. Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2012. С. 11–13

13. Плотнікова Н. Поняття «концептосфера» та «концепт» у сучасній лінгвістиці. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія «Філологія. Соціальні комунікації». 2020. Том 31(70). № 1. Ч. 1. С. 91–96.

14. Полюжин М. М. Поняття, концепт та його структура. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство. 2015. Вип. 4. С. 212–222. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvvnufm_2015_4_43 (дата звернення: 15.11.2019).

15. Ситник І. В. Дискурс в сучасній лінгвістиці. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2020. №46 (2). С. 123–126.

16. Смоляна Т. А. Комунікативні стратегії й тактики, реалізовані максимами Й. В. Гете в публіцистичному дискурсі. Одеський лінгвістичний вісник, 2015. №6. С. 89–93.

17. Трубіцина О. С. Мовні засоби реалізації сугестії в китаємовній масовій комунікації (на прикладі інтерв'ю Цзіньтао іноземним ЗМІ) / О. С. Трубіцина // Східний світ. 2013. № 2–3. С. 126–131.

18. Федічев, О. Є. Сучасний китайськомовний дипломатичний дискурс: структурносемантичний та лінгвопрагматичний аспекти. Дис. д-ра філософії в галузі філології). Київ. 2023. С. 231.

19. Шевченко О. М. Поняття концепту в сучасній перекладознавчій парадигмі. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2021. № 48. С. 128–131.

20. Шевченко Л. Л. Методика концептуальних досліджень. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 10 : Проблеми граматики і лексикології української мови. 2012. Вип. 9. С. 52–56.

21.Шевченко О. М. Методи дослідження концептів. Modern Science: Problems And Innovations: матеріали V Міжнародної науко во-практичної конференції. Стокгольм, 2020. С. 385–390.

22.Шкрібляк, М. П., & Бялик, В. Д. (2020). Загальна характеристика публіцистичного дискурсу. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Германістика та міжкультурна комунікація». 2020. №. 1. С. 70–74.

23.政论文写作要点 - 百度文库 (2022-11-30) URL :
https://wenku.baidu.com/view/f2279da5561810a6f524ccbff121dd36a32dc428?aggId=6763cdef856a561252d36f4f&fr=catalogMain_text_ernie_recall_feed_index%3Awk_recommend_main3&_wks_=1734002728175&wkQuery=%E6%94%BF%E8%AE%BA%E8%AF%9D%E8%AF%AD&needWelcomeRecommand=1

24.Howarth, David. Discourse. McGraw-Hill Education (UK), 2000. 166.

ДОДАТКИ

Частотність вживання головних вербалізаторів концепту «війна» в сучасному китайськомовному публіцистичному дискурсі

Лексеми-вербалізатори	Додаткові ознаки	К-сть вживаннь	Переклад
战争	俄乌, 乌克兰, 侵略, 大规模	49	Війна
冲突	俄乌, 乌克兰, 长期	39	Конфлікт
危机	俄乌, 乌克兰, 人口	19	Криза
停火	黑海海上, 能源设施, 基础设施	14	Припинення вогню
武器	核, 远程; 空基、海基、陆基高精度	6	Зброя
战场	库尔斯克, 俄乌	6	Фронт
袭击	大规模, 导弹	5	Атака
军队	乌, 俄, 地面	5	Армія
军事行动	特别	4	Військова операція
军事	实力, 装备	4	Військова справа/ військовий
制裁	全面, 欧洲	4	Санкції
局势	乌克兰, 稳定	3	Ситуація

短缺	粮食、能源、化肥；汽车零部件、 半导体	3	Дефіцит
谈判	技术	3	Перемовини
和平	永久，稳固，持久	3	Мир
侵略	野蛮	2	Вторгнення
行为	侵略	2	Дія/ поведінка
士兵	老，新	2	Солдат
资产	俄	2	Активи
难民	战争	2	Біженець
占领	俄军	2	Окупація
战事	俄乌	1	Військові дії
战役	—	1	Битва/ операція
战斗	持久且消耗巨大	1	Битва
作战	—	1	Воювати/ вести війну
死亡	—	1	Загибель
丧生	乌军	1	Втрата життя
划分	领土	1	Поділ
战报	俄罗斯	1	Бойовий звіт